

i neuravnotežen i nestabilan duh.

«Postmoderni čovjek je egoista dušom i tijelom, jedan samouživalac koji u susretu sa svakim i svačim obavezno postavlja pitanje: a gdje sam ja u svemu tome, gdje sam ja tu, šta je predviđeno za mene?»

U tom kontekstu sve je podložno promjeni - identitet, zanimanje, bračni drug, auto, jahta, kuća i kompletan životni stil.»

A što se tiče tehnološke revolucije koja je između ostalog unaprijedila intenzitet međuljudske komunikacije, autor se opredjeljuje za odmjeren, kritički i selektivni pristup. «U jednoj grupi idu tri mladića i razgovaraju svaki na svome mobitelu, zajednica je u tome da oni idu zajedno, ali kakva je to zajednica ako oni ne razgovaraju međusobno nego svako za sebe.»

Dijelovi knjige u kojima biskup Stolset progovara kao klasični kršćanski propovjednik i misionar su integralno preuzeti govori sa crkvenih obreda i drugih prikladnih obraćanja biskupa.

U njima, razumljivo, dominira biblijska terminologija i crkvena teologija prožeta glasovitom «ekonomijom spasenja», kroz koju biskup tumači i objašnjava složene društvene odnose u svijetu.

Knjiga *Šta je onda čovjek* po mnogo čemu posvjedočuje potrebu i nužnost da se u politički i kulturni dijalog o esencijalnim pitanjima naše sadašnjice i budućnosti uključuju svećenici, duhovni poglavari, imami, jednom riječju predvodnici vjernika.

Praksa ekskomunikacije vjere, a samim tim i teološkog diskursa iz razumijevanja društvenih zbivanja je dio definitivne prošlosti.

Ova knjiga nas na to nedvosmisleno upozorava. U tome je sadržana jedna od njenih središnjih i najvažnijih poruka čitatelju koji se želi osloboditi materijalističke i postmodernističke ideologije.

Prevodilac knjige Rasim Muratović bosanskohercegovačkoj čitalačkoj javnosti poznat je i po prijevodu knjige *Paranoja globalizacije*, također objavljenoj na norveškom jeziku, čiji je autor Tomas. H. Eriksen.

Meho ŠLJIVO

LINGVIST U JEZIKU PROZNE POEZIJE

Dževad Jahić Azizov: *Vitorin vrijes*, Podružnica pisaca Hercegovačko-neretvanskog kantona, Mostar, 2004.

U najnovijoj knjizi poezije u prozi Dževada Jahića Azizova ima jedna pjesma koja je potpjesma, jer je napisana s naslovom u zagradi i s objašnjavajućom zvjezdicom na naslovu, koja je kao neki post scriptum prethodne pjesme, isto naslovljene, ali je ta prva bez zagrade i zvjezdice. Ova druga počinje za zvjezdicom, što će reći da je ta pjesma-fusnota, a ide ovako:

«Ima niz Drinu vodena vila zvana Vitora. I imaju mjesta niz Drinu gdje vile dave utopljenike, gdje voda vrije, a takvo mjesto zove se vrijes. I ima tačno mjesto u Drini što zove se Vitorin vrijes.»

(Po davnom kazivanju Osmana Vreve, drinskoga prognanika)

Tako je Dževad Jahić Azizov imao naslov knjige još u početku ili tokom ispisivanja ove knjige, a to je piscu vrlo bitno. I osim što je to ne samo neobičan, a i dobar naslov, njime je odredio i čime se bavi u knjizi, da, dakle, crpi iz tradicije Bosne, određujući i jedan od slojeva kojima se bavi u knjizi, a to je taj davnašnji, iz vakta dobrih Bošnjana. Drugi je sloj islamska tradicija. Treći je nacionalna tradicija, nastala pretapanjem ta dva prethodeća sloja.

Otuda često, uz vile i didove, odjekne ili jekne i polustih sevdalinke, ili se jave treperavi verzovi islamskih maksima. Nekad su ti slojevi razdvojeni, nekad isprepleteni, s riječima bisernicama, koje se sedefe unutar modernog izraza. Kao vuk u priči, tako je lingvist, univerzitetski profesor Dževad Jahić Azizov, ovom knjigom *uhvaćen* u jeziku. I obuhvaćen njime.

Dobro je što veoma raskošni jezik kakav je bosanski ima svoje naučnike koji se ne boje riječi, nego dozvole sebi da se razbaškare u veličini takvoga jezika kakav je bosanski.

I pri tome Dževad Jahić Azizov ostane i tradicionalist i modernist. Kud će bolje za jezik kad se više ne zna gdje započinje prof. dr.

Dževad Jahić, a gdje se završava pjesnik Dževad Jahić Azizov. Niko u bosanskohercegovačkoj i bošnjačkoj poeziji nije do te mjere istrajao na ispisivanju poetskog izraza u prozi kao Dževad Jahić. Ovo mu je četvrta takva zbirka. Ali ne samo radi te brojnosti, Azizov (sin Azizov) je naš najbolji pjesnik u toj poetskoj disciplini (ovo *disciplina* je namjerno izrečeno).

Vitorin vrijes je uvjerljivo najbolja poetska knjiga Dž. J. Azizova. Ne zato što su prethodeće (*Trešnjev bunar*, 1992., *Stakleni mejt*, 1999., i *Sedra pelinova*, 2001.), lošije, nego zato što je ovo knjiga dostignutog pjesničkog zrijeanja i postvarenost komocije u baratanju riječima, tako da pjesnik, poput puzdanog pehlivana, hoda po žici, a s obje strane mu je ambis – s jedne, patetike, s druge intelektualizma, tako da se ne zna gdje se gore pjesniku sunovratiti od tih dviju provalija, ali on hodi bez motke, našavši pravu mjeru za razmjere riječi.

Pet je dijelova *Vitorina vrijesa*: *Naronska djeвица*, *Unski misal*, *Zapis sa ovoga svijeta*, *Šehidske baklje* i *Uzvodnica*. To ne predstavlja samo historiografsku (pro)hodnju Bosnom, nego nego i geografsku. U funkciji modernog hodoljublja, pjesnik putuje Bosnom kroz vrijeme i prostor. A onda, ipak, kad se čitalac suoči s početkom i krajem, onda je to ipak – drama.

Dramatika bosanske drame: knjiga ima prolog (pjesnik ga naslovljava kao *Pristupni zapis: Drumovi, ledom osedlani, u svijet će da me odnesu. Vratit ću se kad vjetrovi osedlani po njima behar raznesu*) i ima epilog (koji pjesnik naslovljava kao *Odstupni zapis: Ostat će, Allah li dadne, iza me traga sa ovoga svijeta i za me smiraja blaga kad sleti duša selica obali Ahireta*). Te dvije pjesme su objavljene i u stihovanoj i u nestihovanoj formi. Napisah *formi* misleći na bit sadržaja. S ove dvije, *pristupnom* i *odstupnom*, ukupno je 77 pjesama. Lijepa brojka, a i velika, u knjizi koja se (izvanjski) čini nevelikom.

Urednik knjige je Alija Kebo, pjesnički kolega Dževada Jahića Azizova, a recenzenti Safet Sarić i Hasnija Muratagić-Tuna, lingvističke kolege Dževada Jahića.

Knjiga je propraćena ilustracijama Salke M. Peze.

Isnám TALJIĆ

KNJIGA KOJU SU TREBALI NAPISATI MUSLIMANI...

John L. Esposito, Što bi svatko trebao znati o islamu. Preveli: Nevad Kahteran i Ivan Koprek. Zagreb: Filozofsko-teološki institut Družbe Isusove u Zagrebu, 2003, 219 str. A5 formata.

Opća je ocjena da je islamska knjiga kod nas doživjela procvat u posljednjih deset godina. Uočljivo je, međutim, da na jednoj strani imamo mnoštvo izdanja na konvencionalne teme dok neke teme i oblasti još uvijek ostaju 'nepokrivene'. Veliki je broj biografija Božijeg poslanika, a.s., koje su nalik kao jaje jajetu, kao i različitih izbora hadisa, dok istovremeno ne postoji nijedan dobar uvod u metodologiju islamskog prava, savremeno djelo posvećeno islamskom porodičnom pravu, komentar neke od važnijih zbirki hadisa,¹ i slično.

Jedna od knjiga koja je jako nedostajala u islamskoj biblioteci bio je i sažeti uvod u islam za nemuslimane. Kao i više puta dosada umjesto samih muslimana taj važan posao uradio je – kako je najbolje znao i umio – John L. Esposito. Predajući strancima u okviru programa Diploma u islamskim naukama na Fakultetu islamskih nauka došao sam do zaključka da je ovo najpodesnije štivo za brzo upoznavanje nemuslimana sa islamom. Do sličnog zaključka došli su i oni koji u Bosni rade sa muslimanima koji se tek u zrelih godina upoznaju sa svojom vjerom.

Ovo djelo je na engleskom objavljeno 2002. godine a u podnaslovu stoji: «američki stručnjak odgovara na često postavljana pitanja o islamu». Za dobre poznavaoce opusa profesora Esposito u ovoj knjizi nema gotovo ničega novoga osim forme u kojoj je materija izložena, a to je takozvana forma «pitanja i odgovora».

Pitanja su podijeljena u sedam cjelina: općenita zapažanja, vjerovanje i praksa, islam i druge vjere, običaji i kultura, nasilje i terorizam, društvo, politika i privreda, te muslimani na Zapadu.